

Stramaarbete och antibiotikaanvändning i Kronoberg – årsrapport 2025

Strama – samverkan mot antibiotikaresistens

Strama verkar för patientens rätt till bästa infektionsbehandling i en sjukvård som motverkar antibiotikaresistens. Målsättningen är patienter ska ha tillgång till effektiv antibiotikabehandling, idag och i framtiden.

Stramaarbetet i Kronoberg fortsätter, med tidigare aktivitet och vidare utveckling, när ökad tid och engagemang har kunnat läggas på Stramarbetet för några fler. En allt mer pressad verksamhet inom hälso- och sjukvården utgör en utmaning för möjligheterna till ett aktivt Stramaarbete, såväl i regionens Stramagrupp som i våra verksamheter, som fortsatt behöver prioriteras. När 2025 summeras är antibiotikaanvändningen i samhället 261 uthämtade antibiotikarecept per 1000 invånare i Kronoberg (att jämföra med 286 år 2024 och 293 år 2019).

Stramaarbete 2025

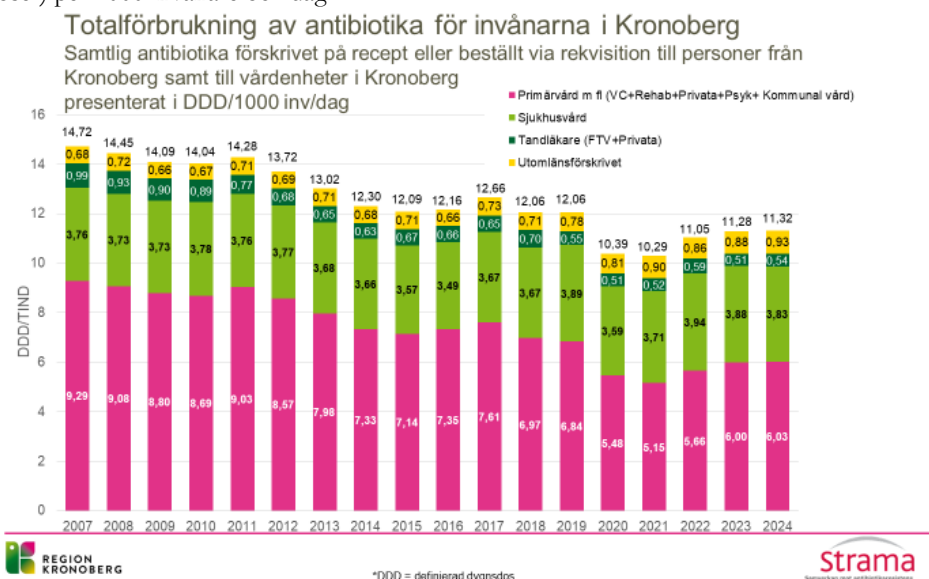
- Regionens Stramagrupp/Medicinsk grupp infektionssjukdomar är tvärprofessionellt sammansatt med medlemmar från barn- och ungdomskliniken, infektionskliniken, klinisk mikrobiologi, primärvård, smittskydd, vårdhygien, öron-näsa-halskliniken samt läkemedelskommitté/läkemedelsenhet. Gruppen fungerar även som regionens medicinska grupp för infektionssjukdomar under medicinska kommittén.
- Strama Kronoberg medverkar i AT- och ST-utbildningar inom infektionsområdet och detta har fortgått under 2025. I samarbete med läkemedelskommittén har informationsapotekare återkopplat utveckling av antibiotikaföreskrivning samt uppdaterade behandlingsriktlinjer till vårdcentraler och kliniker i Kronoberg under året.
- Medicinsk grupp infektionssjukdomar deltar kontinuerligt i uppdatering av lokala medicinska riktlinjer och läkemedelsrekommendationer inom antibiotikaområdet och har genomfört detta även 2025. En hänvisning till den nationella appen för mobiltelefon/webbsidan (Strama Nationell) med aktuella behandlingsrekommendationer får ofta ersätta lokala riktlinjer.
- Strama tar fram och analyserar statistik över antibiotikaanvändningen och följer resistensutvecklingen (aktuella rapporter om lokala resistensmönster publiceras årligen av Klinisk mikrobiologi). Rapporter om antibiotikaanvändning som bygger på försäljningsstatistik av antibiotika publiceras varje kvartal på Strama Kronobergs sida på Vårdgivarwebben. Antibiotikaindikatorer ingår i kvalitetsuppföljningen inom vårdvalet i primärvården. Återkoppling till verksamheterna sker via utskick, informationsapotekare och till viss del verksamhetsbesök. Detta är något vi skulle vilja vidareutveckla.
- För sjukhusvården återstartades Infektionsverktyget omkring årsskiftet 2023/2024 (tidigare använts 2013-2016), vilket ger möjlighet att ta fram ”intention to treat” data för antibiotikaanvändningen inom slutenvård som är unikt och ger förutsättningar för återkoppling på klinik- och avdelningsnivå. Detta har genomförts vid besök på två kliniker under 2025 och planeras på ytterligare kliniker under 2026. Deltagare från Strama har medverkat vid återinförandet av infektionsverktyget i Kronoberg. När det gäller validering av data finns potential till förbättring. Vidare behöver metoder för att inhämta kompletterande statistiska data, sammanställa samt presentera information om antibiotikabehandling och vårdrelaterade infektioner utvecklas. Detta arbete har under året påbörjats i samarbete med regionens enhet för uppföljning och kvalitet.
- I primärvården finns möjlighet till diagnoskopplad uppföljning via verktyget Medrave samt indikatorer i Primärvårdskvalitet. Under 2022 medverkade Strama vid framtagande av en åtgärdsplan för förbättrad antibiotikaanvändning utifrån kvalitetsindikatorer i primärvården. Under 2025 har diskussion och planering av vidare arbete genomförts tillsammans med representanter för primärvårdens ledning. För de närmast kommande åren planeras arbete med 1-2 fokusområden per år.

- De senaste åren har Strama Kronoberg medverkat vid utbildning och diskussion vid vårdcentraler som tagit kontakt och önskat utveckla sitt arbete med denna fråga, något som vi fortsätter med under 2026 och vill vidareutveckla framöver. Sammanställning av fördjupad statistik på vårdcentralsnivå har gjorts i samband med besök och även efter förfrågan från vårdcentraler som önskat stöd i arbetet med sin antibiotikaanvändning. Även för öppenvården vore mer automatiserad och lättillgängligt sammanställd statistik värdefull.
- Strama har under 2025 deltagit i regionens arbete med Säker sepsis och Kloka kliniska val.

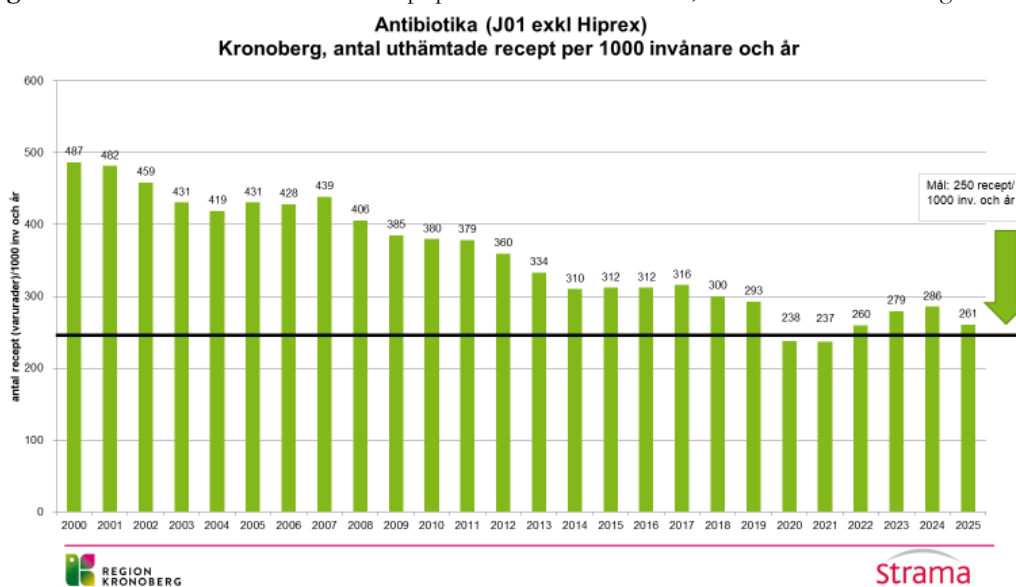
Antibiotikaanvändning 2025

- Totalanvändningen av antibiotika i länet (uthämtade recept från såväl läkare som tandläkare, användning på sjukhus och i kommunala äldreboenden med mera) sammanställs i definierade dygnsdoser (DDD) per 1000 invånare och dag. Efter förändringar då läkemedelsförsörjningen till sjukhusen togs över i egen regi ännu inte kunnat uppdateras för 2025 men kommer när rekvisitionssiffrorna har rättats. (Figur 1).
- Antalet uthämtade antibiotikarecept har minskat med 9 procent mellan 2024 och 2025. **År 2025 hämtade länets invånare ut 261 antibiotikarecept/1000 invånare.** (Figur 2). På längre sikt ses en minskning med 11 procent jämfört med 2019 och sedan år 2015 har antalet uthämtade antibiotikarecept minskat med 16 procent.
- År 2025 ligger Kronoberg över men närmar sig det långsiktiga målet på högst 250 uthämtade antibiotikarecept per 1000 invånare och år. Kronoberg är ett av de län som använder mer antibiotika än rikssnittet på 256 recept/1000 invånare, vi den sjunde högsta antibiotikaanvändningen i landet. 9 av 21 regioner når 250-målet, jämfört med 3 av 21 år 2024 och 19 av 21 år 2020–2021 (Figur 3). Alltjämt föreligger skillnader mellan olika enheter i länet som inte enkelt kan förklaras. Vi ser flera vårdcentraler som förbättrat sig tydligt och skillnaderna minskar alltmer, hälften av länets vårdcentraler uppnår nu 250-målet. (Figur 4a och 4b).
- Användningen av antibiotika har minskat, i Sverige och i Kronoberg, jämfört med året innan. Efter en kraftig nedgång under Covid-19-pandemin sågs en ökning nationellt under 2022 och 2023 som planade av 2024. Jämfört med 2019 innan pandemin ses en minskning på 10 procent i riket. Minskningen är störst för barn och ungdomar men antibiotikaanvändningen minskar även för yngre och medelålders vuxna. För de äldsta ses en mindre minskning men lägre nivåer än 2019. I Kronoberg ses samma trend förutom i de två äldsta åldersgrupperna. För den näst äldsta åldersgruppen ses avplanande nivåer men alltjämt lägre än 2019. För de allra äldsta ses en minskning 2025 jämfört med året innan men en högre nivå än 2019 (Kronoberg har dock en lägre nivå än rikssnittet i den äldsta gruppen). (Figur 5). Störst minskning jämfört med 2024 ses för åldersgruppen 7-19 år, 18 procent nationellt och Kronoberg följer nära de nationella nivåerna. För åldersgruppen 0-6 år ses nationellt en minskning med 13 procent. Kronoberg hade 2024 den högsta förskrivningen i för barn 0-6 år men till 2025 ses en kraftig minskning med 24 procent, till fjärde högst i landet. (Figur 6).
- Förändringarna i antibiotikaförskrivningen de senaste åren har främst setts hos de yngsta åldersgrupperna och för antibiotika mot luftvägsinfektioner. Att antibiotikaanvändningen ökade efter pandemiårens restriktioner beror sannolikt på en ökad smittspridning av luftvägsinfektioner i kombination med en minskad immunitet i befolkningen. Med fortsatt långsiktigt engagemang och arbete rör vi oss i rätt riktning och hoppas framöver kunna nå mål för ansvarsfull och hållbar antibiotikaanvändning. För mer information om Strama Kronobergs arbete se [Vårdgivarwebben/Vårdriktlinjer/Strama Kronoberg](#).

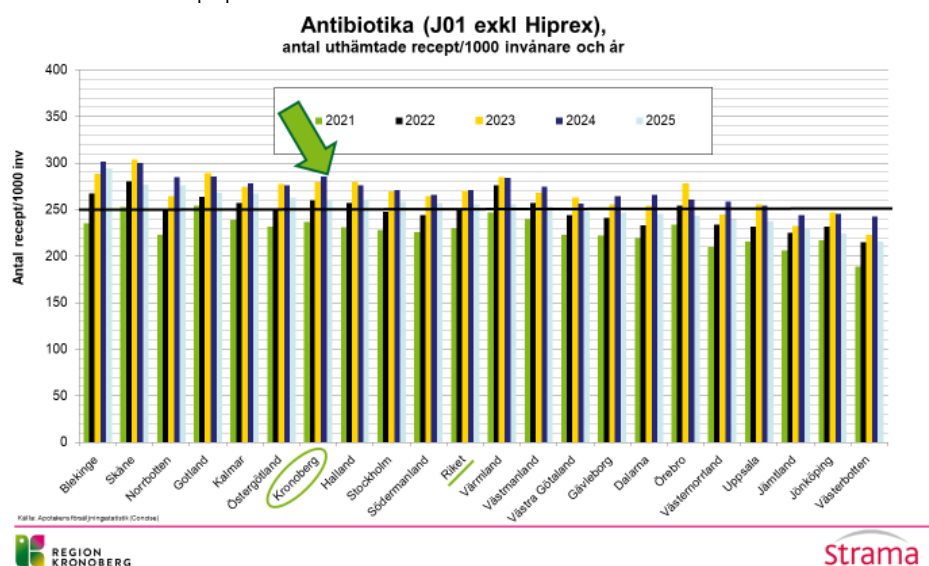
Figur 1: Totalförbrukning antibiotika 2007–2024 i Kronoberg (såväl slutenvård som öppenvård) mätt i DDD (definierade dygnsdoser) per 1000 invånare och dag.

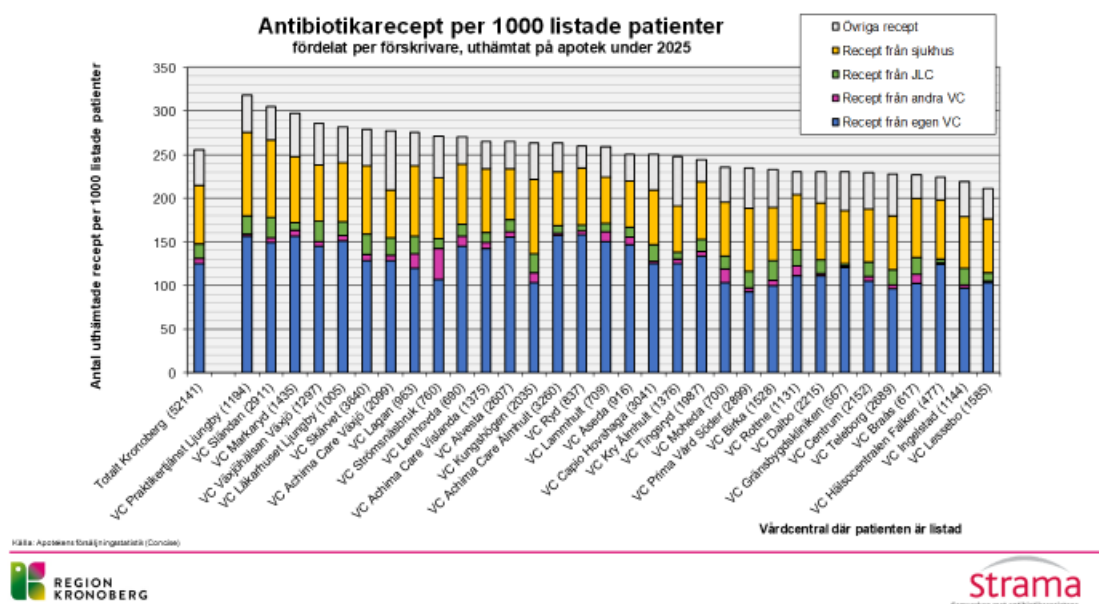
Figur 2: Antal uthämtade antibiotikarecept per 1000 invånare och år, 2000–2025 i Kronoberg.

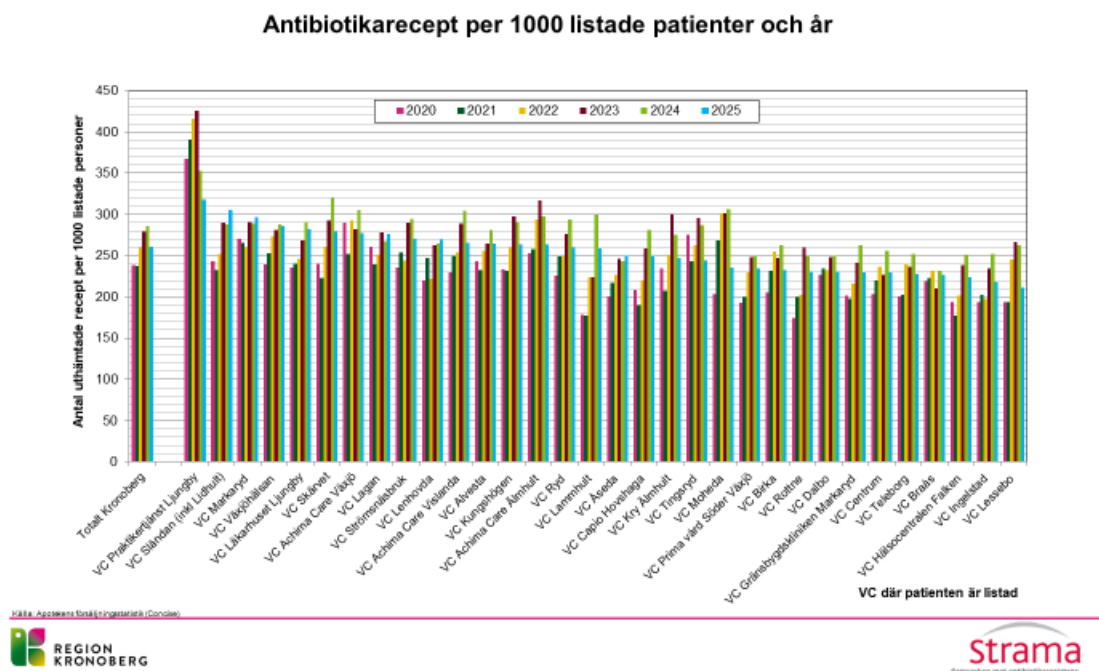
Figur 3: Jämförelse mellan länen. Antal uthämtade antibiotikarecept per 1000 invånare, 2021–2025. Stramas långsiktiga nationella mål är 250 recept per 1000 invånare och år.

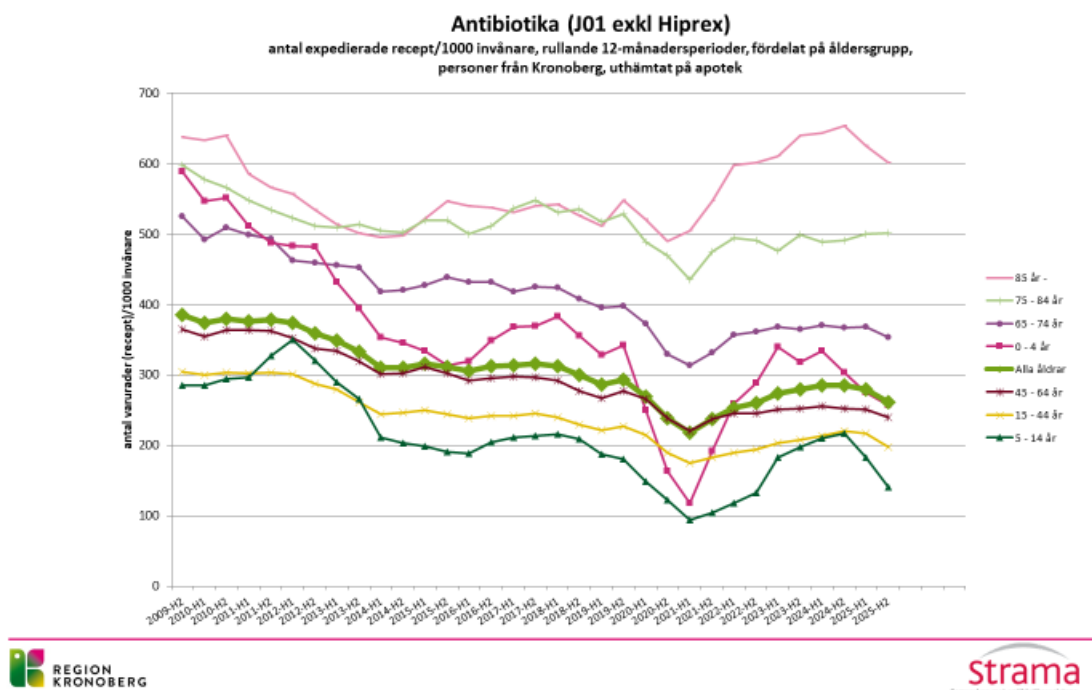
Figur 4a: Jämförelse mellan vårdcentralerna i Kronoberg. Antal uthämtade antibiotikarecept per 1000 listade patienter, 2025. Alla uthämtade recept till enhetens listade patienter är med oavsett var de förskrivits.

Figur 4b: Jämförelse mellan vårdcentralerna i Kronoberg. Antal uthämtade antibiotikarecept per 1000 listade patienter, 2020–2025. Alla uthämtade recept till enhetens listade patienter är med oavsett var de förskrivits.

Figur 5: Jämförelse mellan åldersgrupper i Kronoberg. Antal expedierade recept/1000 invånare fördelade på åldersgrupp, 2009–2025.

Figur 6: Jämförelse mellan länen. Antal expedierade recept/1000 invånare i åldersgruppen barn 0-6 år, 2020–2025.

